

Hvordan påvirkes de frie inntektene ved kommunesammenslåing?

Sigmund Engdal, Ålesund 23. oktober 2018

Inndelingsloven garanterer engangsstøtte, og sikrer at noen elementer i rammetilskuddet blir videreført i 15 år i den nye kommunen

- **§ 15 Økonomisk kompensasjon**

Ved samanslåing av kommunar eller fylke og deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, gir staten delvis kompensasjon for eingongskostnader som er direkte knytte til desse prosessane. I ein overgangsperiode gir staten også kompensasjon for bortfall av rammetilskot.

- **Nyttig informasjon i arbeidet med kommunesammenslåing - regjeringen.no:**

Kommunene får full kompensasjon for **tap av basistilskuddet**, som er et fast beløp per kommune, og **netto nedgang i regionalpolitiske tilskudd**.

Den nye kommunen mottar fullt inndelingstilskudd i **femten år**, før tilskuddet **deretter trappes ned over fem år**. Inndelingstilskuddet til kommuner som slår seg sammen i kommunereformen, beregnes ut fra inntektssystemet **slik det var i 2016**.

Bruker 2019 som illustrasjon i denne gjennomgangen,
men endelige resultater vil vi først vite i 2020

Basistilskudd – Kompensasjon gjennom inndelingstilskuddet

- Basistilskudd er kompensasjon for smådriftsutlemper, som gis med et fast beløp per kommune.
- Basistilskuddet utgjorde i 2016 om lag 13,2 mill. kroner per kommune.
- Beregningsformel for tapt basistilskudd i inndelingstilskuddet:
(Antall kommuner som skal slås sammen – 1) * 13,2 mill. kroner
- Kompensasjonen gjennom inndelingstilskuddet ved kommunesammenslåing (2016 priser):

2 kommuner som slås sammen	13,2 mill. kroner
3 kommuner som slås sammen	26,4 mill. kroner
4 kommuner som slås sammen	39,6 mill. kroner
5 kommuner som slås sammen	52,8 mill. kroner
- Kompensasjonen lønns- og prisjusteres med kommunal deflator

Men kompensasjonen gjennom inndelingstilskuddet avspeiler ikke faktisk tapet i basistilskudd

- Nytt inntektssystem i 2017 innførte gradert basistilskudd
 - Tar utgangspunkt i et strukturkriterium (km) – hvor mange km i gjennomsnitt innbyggerne i kommunen må reise for å møte 5 000 andre personer
 - Nivåer over den øvre grenseverdien på strukturkriteriet (25,699 km i 2018) gir full kompensasjonen for smådriftsulemper – dvs. fortsatt fullt basistilskudd
Lavere nivå på strukturkriteriet gis en gradvis reduksjon i kompensasjonen
 - Alle kommuner får et gradert basiskriteriet mellom 0,5 og 1
- Statistiske analyser ved revisjon av inntektssystemet i 2017 viste økte smådriftsulemper.

Nivået på fullt basistilskudd fra 13,8 mill. kroner i 2016 til 15,0 mill. kroner i 2017.

For 2019 er verdien på fullt basistilskudd 16,1 mill. kroner

Eksempel – utslag av basistilskudd ved kommunesammenslåing (forts)

- Molde, Nesset, Midsund

	Strukturkriterium	
	2019 (km)	Innbyggere 1.1.2018
Molde	4,099	26 900
Nesset	21,857	2 946
Midsund	22,818	2 049
<hr/>		31 895

- Strukturkriteriet for den nye kommunen er et innbyggervektet gjennomsnitt av strukturkriteriet for dagens kommuner:

$$4,099 * 26\,900 / 31\,895 + 21,857 * 2\,946 / 31\,895 + 22,818 * 2\,049 / 31\,895 = 6,942$$

Eksempel – utslag av basistilskudd ved kommunesammenslåing

- Molde, Nesset, Midsund

	Strukturkriterium (km)		Gradert basisindeks
Molde	4,099	$0,5 + 0,5 * 4,099/25,699$	0,580
Nesset	21,857	$0,5 + 0,5 * 21,857/25,699$	0,925
Midsund	22,818	$0,5 + 0,5 * 22,818/25,699$	0,944
Sum dagens kommuner			2,449
Molde (nye)	6,942	$0,5 + 0,5 * 6,942 / 27,784$	0,625
Tap graderte basistilskudd sammenslåing (dagens grenseverdi gradert basis)			-1,824

- Den nye kommunen mister 1,824 basistilskudd, men kompenseres for 2 tapte basistilskudd.
- Hva resultatet er likevel ikke gitt, siden verdien på basistilskuddene ikke er den samme med dagens og ny kommunestruktur. I tillegg påvirkes resultatet av at det skjer mange sammenslåinger

Hvordan blir da utslaget i basistilskuddet mill. kroner ved sammenslåing?

- Basistilskudd 2016 = 13,2 mill. kroner * 1,025 * 1,026 * 1,028 = 14,3 mill. kroner (2019 priser)
- Basistilskudd 2019 med dagens kommunestruktur = 16,1 mill. kroner
- Basistilskudd 2018 med nye kommunestruktur ????
 - Må gjøres forutsetninger
 - Grenseverdien på strukturkriteriet for fullt basistilskudd øker fra 25,699 til 27,784 kilometer
 - Vektingen av kriteriene i den enkelte delkostnadsnøkkel i inntektssystemet (før innlemming av gradert basis) holdes uendret. Påvirkes ikke av at det blir færre kommuner og basistilskudd
 - Verdien på fullt basistilskudd øker da fra 16,1 mill. kroner til 19,0 mill. kroner.
 - Vektene på kriteriene **6-15 åringer** og **23 – 66 åringer** økes marginalt som følge av omregningen av delkostnadsnøkklene når det går fra fullt basistilskudd til alle kommuner til gradert basistilskudd
 - Hvor realistiske er disse forutsetningene??

Eksempel – utslag av basistilskudd ved kommunesammenslåing

- Molde, Nesset, Midsund

<u>Ny indeks for gradert basistilskudd - hensyntatt sammenslåing $0,5 + 0,5 * 6,942 / 27,784$</u>			<u>0,625</u>
Basistilskudd 2018 dagens kommunestruktur	2,413* 16,1 mill. kr		39 357 597
Basistilskudd 2018 - ny kommune	0,625*19,0 mill. kroner		11 872 242
<hr/>			
Redusert basistilskudd ved sammenslåing			-27 485 355
Omveking gradert basis, 6-15 åringer og 23-66 åringer			487 213
<hr/>			
<i>Effekt av redusert antall basistilskudd ved sammenslåing - permanent effekt</i>			-26 998 142
Inndelingstilskudd kompensasjon tap av basistilskudd			28 540 940
<hr/>			
Netto effekt basistilskudd (år 1 - 15) etter sammenslåing			1 542 797

Basistilskudd og kommunesammenslåing Møre og Romsdal

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Gradert basistilskudd kommunestruktur 2019	-39 357	-57 985	-24 178	-30 471	-22 465
Gradert basistilskudd ny kommunestruktur	11 872	11 275	12 066	17 956	12 854
Redusert basistilskudd	-27 485	-46 710	-12 112	-12 515	-9 611
Omvektning 6-15 år og 23-66 år	487	1 026	157	39	207
Effekt av redusert basistilskudd - permanent effekt	-26 998	-45 684	-11 955	-12 475	-9 404
Inndelingstilskudd kompensasjon tap av basis	28 541	57 082	14 270	14 270	14 270
Netto effekt basistilskudd første 15 år etter sammenslåing	1 543	11 398	2 316	1 795	4 866

Sør-Norge tilskudd – utslag av ved kommunesammenslåing

- Molde, Nesset, Midsund

	Distriktsindeks 2019	Innbyggere 1.1.2017
Molde	68,0	26 900
Nesset	29,4	2 946
Midsund	55,4	2 049
Molde (nye)	63,6	31 895

Satser	Sør-Norge tilskudd kroner per innbygger	Sør-Norge tilskudd kroner per kommune	Småkommune- tillegg i kroner
Molde			
Nesset			5 698 000
Midsund			2 850 000
Molde (nye)			

Sør-Norge tilskudd – utslag av ved kommunesammenslåing

- Molde, Nesset, Midsund

Sør-Norge tilskudd	Sør-Norge tilskudd i kroner	Småkommune-tillegg i kroner	Sum Sør-Norge tilskudd
Molde			0
Nesset		5 698 000	5 698 000
Midsund		2 850 000	2 850 000
Molde (nye)			8 548 000
Molde (nye)			0
Reduksjon i rammetilskudd			-8 548 000

Inndelingstilskudd – Skal kompensere for netto nedgang i regionalpolitiske tilskudd

- Men kompensasjonen skal beregnes med utgangspunkt i inntektssystemet i 2016 i kommunereformperioden
 - Alle kommuner under 3 200 innbyggere og skatteinntekter per innbygger under 120 pst av landsgjennomsnittet hadde fullt småkommunetilskudd – mao. distriktsindeks ingen betydning. Småkommunetilskuddet i 2016 var kroner 5 475 000.
 - Sør-Norge tilskuddet – større vekt på tilskudd per kommune og mindre på tilskudd per innbygger
 - Kommunens distriktsindeks og innbyggertall kan være forskjellig fra hva det er på sammenslåingstidspunktet

	Distriktsindeks
	2016
Molde	67,5
Neset	33,6
Midsund	55,1
Molde (nye)	63,0

- Molde, Nesset, Midsund

Regionalpolitiske tilskudd 2016 dagens kommuner	10 950 000
<u>Regionalpolitisk tilskudd 2016 - ny kommune</u>	<u>0</u>
Inndelingstilskudd (basis)	10 950 000
<u>Justering for lønns- og prisvekst</u>	<u>888 003</u>
Inndelingstilskudd 2019 priser	11 838 003
<u>Netto nedgang i tilskudd ved sammenslåing i 2018</u>	<u>-8 548 000</u>
Kompensasjon utover netto nedgang i reg.pol tilsk.	3 290 003

Endring i Sør-Norgetilskudd inkludert småkommunetillegg – Møre og Romsdal

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Regionalpolitiske tilskudd 2016 - dagens kommunestruktur	10 950	10 950	5 475	10 950	0
Regionalpolitiske tilskudd 2016 - ny kommune	0	0	0	-5 475	0
Inndelingstilskudd basis	10 950	10 950	5 475	5 475	0
Prisjustering fra 2016 - 2019	888	888	444	444	0
Inndelingstilskudd 2019 priser	11 838	11 838	5 919	5 919	0
Netto nedgang ved sammenslåing i 2019	-8 548	-8 548	-5 698	-5 698	0
Kompensasjon utover nedgang reg. politiske tilskudd år 1-15	3 290	3 290	221	221	0

Andre elementer i inntektssystemet som påvirkes ved kommunesammenslåing,

og hvor eventuell nedgang ikke kompenseres gjennom inndelingstilskuddet

Sonekriteriet

- SSB beregner dette i dag for hver enkelt kommune hvert år og i GH2019 benyttes verdien for gjennomsnittet for de tre siste årene.

SSB har beregnet nytt tall-nivå for alle de nye kommunene, men kun for en årgang (2018). Sammenligner likevel disse foreløpig med GH2019.

Innebærer en viss usikkerhet til utslag hvis variasjonene er store fra år til år.

Husk også at kommuner som ikke slås sammen har fortsatt samme nivå som i GH

Utslag i sonekriteriet	Molde (nye) -605	Ålesund (nye) 11 424	Volda (nye) 4 920	Fjord 5 035	Hustadvika -339
------------------------	---------------------	-------------------------	----------------------	----------------	--------------------

Nabokriteriet

- SSB har beregnet nytt tall-nivå for alle de nye kommunene, men kun for en årgang (2018). Sammenligner likevel disse foreløpig med GH2019.

Innebærer en viss usikkerhet til utslag hvis variasjonene er store fra år til år.

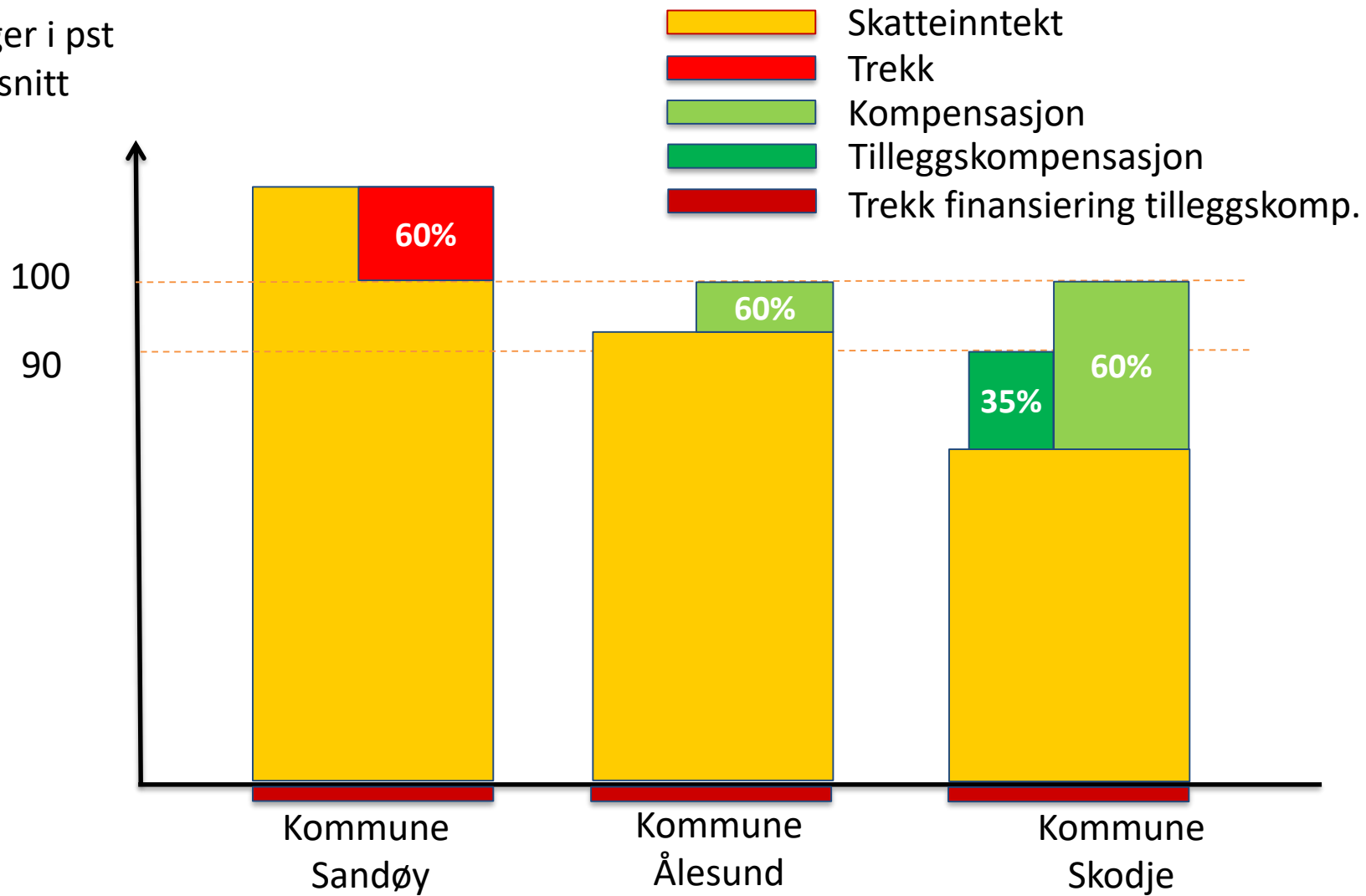
Husk også at kommuner som ikke slås sammen har fortsatt samme nivå som i GH

Utslag i nabokriteriet	Molde (nye) -52	Ålesund (nye) -110	Volda (nye) -126	Fjord 6	Hustadvika -70
------------------------	----------------------	-------------------------	-----------------------	--------------	-------------------

Inntektsutjevningen

(skatt på inntekt og formue inkl. naturressursskatt)

Skatt per innbygger i pst
av landsgjennomsnitt

Inntektsutjevningen – et eksempel

	Skatt per innbygger i pst av landet	Innbyggere 1.1.2018
Ålesund	97,5 %	47 759
Ørskog	86,0 %	2 276
Skodje	83,4 %	4 742
Haram	88,0 %	9 326
Sandøy	106,4 %	1 265
Ålesund (nye)	94,9 %	65 368

Satser	Symmetrisk utjevning	Tilleggsutjevning	Finansierings- trekk	Sum inntektsutjevning
Ålesund	21 844		-18 236	3 609
Ørskog	5 845	972	-869	5 948
Skodje	14 458	3 355	-1 811	16 003
Haram	20 532	1 989	-3 561	18 960
Sandøy	-1 493		-483	-1 976
Sum dagens kommuner	61 186	6 316	-24 959	42 543
Ålesund (nye)	61 186	0	-23 945	37 242
Endring ved sammenslåing	0	-6 316	1 015	-5 302

Endring i inntektsutjevningen – Møre og Romsdal

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Symetrisk inntektsutjevning dagens kommuner	34 788	61 186	41 475	6 179	44 807
Tilleggsutjevning dagens kommuner	1 254	6 316	12 998	2 167	11 976
Finansieringstrekk dagens kommuner	-12 220	-24 959	-3 992	-1 003	-5 049
Inntektsutjevning dagens kommuner	23 822	42 543	50 480	7 343	51 734
Symetrisk inntektsutjevning ny kommune	34 788	61 186	41 475	6 179	44 807
Tilleggsutjevning ny kommune	0	0	12 998	791	11 976
Finansieringstrekk ny kommune	-11 723	-23 945	-3 829	-962	-4 844
Inntektsutjevning ny kommune	23 065	37 242	50 643	6 008	51 940
Inntektsutjevning - endring	-757	-5 302	162	-1 335	205

Saker med mindre utslag, Opphopningsindeksen og korreksjonsordning statlige/private skoler

- **Opphopningsindeksen** består av skilte (a), arbeidsledige (b) og personer med lav inntekt (c). Dette sammen med folketallet gir verdien slik:

$$(a * b * c) / (\text{folketall} * \text{folketall})$$

Vekten er på 0,0095 i samlet k.nøkkel

- Alle kommuner har i dag en verdi på opphopningsindeksen. En ny kommune får ikke den samme verdien, men utslaget blir for de aller fleste kommuner **beskjedent**
- **Korreksjonsordningen elever i statlige/private skoler** – Vektene i kostnadsnøkkelen i utgiftutjevningen endres litt som følge av kommunesammenslåing og endringer i vekten for gradert basis og endringer i sone/nabo og opphopningsindeks. Beskjedne utslag.

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Utslag i opphopningskriteriet	120	-60	-99	-51	-19
Utslag i tilbakeført beløp i korreksjonsordningen st	-214	-267	-56	-58	-76

Veksttilskuddet blir påvirket ved kommunesammenslåing

- Veksttilskuddet fastsettes ut fra de siste tre års vekst i folketall.

For å få tilskudd i 2019, må gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst ligge over 1,4 prosent og skatteinntekter må under 140 pst av landsgjennomsnittet.

Grensen for å få veksttilskudd har vært endret flere ganger de senere årene.

Flere av de nye kommune blir påvirket ut fra folkeveksten de tre siste årene.

Hva som skjer i 2020 er avhengig av grensen som settes i statsbudsjettet og de nye årene som skal med som vi enda ikke kjenner

Utslag vekstkommunetilskudd

Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
0	-495	0	0	0

Ny kommunestruktur påvirker innbyggertilskuddet til alle kommuner

		Endring innbyggertilskudd
Sør-Norge tilskudd kommuner over 3200 innbyggere - 2018	435 300	
Sør-Norge tilskudd kommuner over 3200 innbyggere - ny struktur	438 750	-3 450
Nord-Norge tilskudd - 2018	1 695 462	
Nord-Norge tilskudd - ny struktur	1 697 494	-2 032
Småkommunetillegg - 2018	929 487	
Småkommunetillegg - ny struktur	762 149	167 338
Storbytilskudd - 2018	508 768	
Storbytilskudd - ny struktur	520 692	-11 924
Vekstkommunetilskudd - 2018	231 934	
Vekstkommunetilskudd - ny struktur	195 522	36 412
Inndelingstilskudd nye kommuner 1.1.2020	1 143 835	-1 143 835
Anslag endring som følge av ny kommunestruktur		-957 491
Reduksjon i innbyggertilskudd	kroner per innb.	-180

Reduksjon i innbyggertilskudd, finansiering av inndelingstilskudd mv	Molde (nye) -5 758	Ålesund (nye) -11 770	Volda (nye) -1 859	Fjord -476	Hustadvika -2 384
--	-------------------------	----------------------------	-------------------------	-----------------	----------------------

Inntektsgarantiordningen - INGAR

- Ordningen skal sikre at kommunen har beregnet vekst i ramme-tilskudd fra ett år til neste som ikke avviker mer en kr 400 per innbygger under beregnet vekst på landsbasis (før finansiering av ordningen)
- Kommunesammenslåing påvirker rammetilskuddet til den nye kommunen, og INGAR må derfor reberegnes for alle nye kommuner.
- Reberegning av INGAR ved sammenslåing påvirker samtidig kommuner som ikke slås sammen ved at finansieringstrekket i ordningen endres

Hvordan reberegne INGAR?

SUM BEREGNET VEKST FOR DAGENS KOMMUNER I INGAR-ORDNINGEN

- + ENDRING I GRADERT BASISTILSKUDD
- + ENDRING I SØR-NORGE TILSKUDD
- + ENDRING I NORD-NORGE TILSKUDD
- + ENDRING I SMÅKOMMUNETILLEGG
- + ENDRING I STORBYTILSKUDD
- + ENDRING I OPPHOPNINGSINDEKS
- + ENDRINGER I SONE OG NABO KRITERIENE
- + ENDRING I KORREKSJONSORDNING FOR STATLIGE / PRIVATE SKOLER
- + INNDELINGSTILSKUDD
- + ENDRING I INNBYGGERTILSKUDD (også den delen som gjelder bortfall av overgangsordningen)

+ SUM BEREGNET VEKST FOR NY KOMMUNE I INGAR-ORDNINGEN

BEREGNET VEKST FOR NY KOMMUNE OMREGNES TIL KRONER PER INNBYGGER

HVIS BEREGNET VEKST PER INNBYGGER ER MER ENN 400 KRONER LAVERE ENN FOR LANDET (MÅ REBEREGNES, KAN IKKE BRUKE TALL FRA GRØNT HEFTE) - FÅR DEN NYE KOMMUNEN INGAR-KOMPENSASJON PER INNBYGGER

HUSK AT FINANSIERINGSTREKKET OGSÅ BLIR ENDRET

NY KOMMUNES KOMPENSASJON KAN SÅ SAMMENHOLDES MED DEN KOMPENSASJONEN
TIL DAGENS KOMMUNER

Endring i INGAR

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
INGAR 2019 med dagens kommunestruktur	-1 700	11 920	511	2 259	-704
INGAR 2019 med ny kommunestruktur	-950	-1 942	-307	-79	-393
Endring i INGAR ved ny kommunestruktur	750	-13 863	-818	-2 337	311

Overgangsordning for kommuner som slår seg sammen – i realiteten en forskuttering av inndelingstilskudd

- Kommuner som skal slås sammen fra 2020 har fra 2017 hatt en egen overgangsordning. Ordningen kompensere for redusert basistilskudd og redusert småkommunetilskudd som følge av endringene i inntektssystemet fra 2017.

Overgangsordningen utgjør 302,8 mill. kroner i 2019.

Ordningen bortfaller, og erstattes av inndelingstilskuddet, ved sammenslåing fra 2020.

- Er også innarbeidet i prognosemodellen fra 2020. Betyr at det ikke skal korrigeres for dette om en ser på utslag for kommunesammenslåing med utgangspunkt i 2020 tallene fra prognosemodellen.

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Opphør av overgangsordning ved sammenslåing	-5 738	-10 488	-4 193	213	-4 660
Økt ramme innbyggertilskudd ved opphør av overgangsordning	1 821	3 722	588	150	754
Netto utslag opphør overgangsordning	-3 917	-6 766	-3 605	364	-3 906

Samlet utslag av ny kommunestruktur – Møre og Romsdal

	Molde (nye)	Ålesund (nye)	Volda (nye)	Fjord	Hustadvika
Sum endring inntektssystem ved sammenslåing	-42 061	-74 675	-15 528	-17 390	-11 777
Inndelingstilskudd	40 379	68 920	20 189	20 189	14 270
Netto utslag kommunesammenslåing	-1 683	-5 755	4 661	2 799	2 494
Opphør overgangsordning	-3 917	-6 766	-3 605	364	-3 906
Netto utslag inkl. opphør overgangsordning	-5 599	-12 521	1 056	3 163	-1 412

KS VIL OPPDATERE MODELLEN SOM ILLUSTRERER DISSE EFFEKTENE

- NB! Modellen beregner på hva utslagene av sammenslåing ville vært om den hadde skjedd fra 2019. Utslagene vil bli annerledes i 2020, men er en god indikasjon

Tast inn kommunenummer fra 2019 under (er kun cellen (B6) som kan endres i dette arket):

Kommunenummer i 2019:

1524

Kommunenavn

Norddal

Kommunenummer nytt:

1578

Fjord

Frie inntekter 2019 som kommune:

Fjord

(tall i 1000 kr)

Rammetilskudd 2019 - Regjeringens forslag til statsbudsjett inkl skønn ufrivillig alene kommuner	125 717	
Endringer budsjettinnstilling Stortinget, RNB 2019, ekstra skjønn fra KMD og skjønn ufrivillig alene	0	
Skatteanslag 2019	70 086	
Anslag inntektsutjevning 2019	7 343	
Anslag frie inntekter 2019 - dagens kommuner	203 146	
Opphør overgangsordning for sammenslåingskommuner, frigjort beløp til innbyggertilskudd	364	
Anslag endringer inntektssystemet ny kommunestruktur (ekskl. overgangsordning)	-17 471	
Inndelingstilskudd	20 189	3 082
Anslag frie inntekter 2018 om ny kommunestruktur hadde blitt iverksatt fra 1.1.2018		206 228

KS HAR UTVIKLET EN MODELL SOM ILLUSTRERER DISSE EFFEKTENE

Anslag endringer som følge av av ny kommunestruktur framkommer slik:	(tall i 1000 kr)
Endring Sør-Norge tilskudd utenom småkommunetillegg	0
Endring i Nord-Norge tilskudd utenom småkommunetillegg	0
Endring i småkommunetillegg	-5 698
Endring i storbytilskudd	0
Endring i vekstkommunetilskudd	0
Endringer regionalpolitiske tilskudd	-5 698
Redusert innbyggertilskudd (omfordeles til andre elementer i inntektssystemet)	-476
Endring gradert basistilskudd	-12 475
Endring i opphopningsindeks	-51
Endring i sonekriteriet	4 998
Endring i nabokriteriet	-36
Endring i korreksjonsordningen statlig/private skoler	-59
Endringer i utgiftsutjevningen og innbyggertilskudd	-8 099
Endring i inntektsutjevning	-1 335
Endring i INGAR	-2 338
Endringer i inntektsutjevning og INGAR	-3 673
Anslag endringer inntektssystemet ny kommunestruktur (ekskl. overgangsordning)	-17 471

Utslagene er ytterligere spesifisert i modellens arkfaner:

‘Spesifikasjon endr regionalpol’

‘Spesifikasjon øvrige endringer’